

Evaluatie

Uitvoeringsagenda

Dierenwelzijn

2024-2025

Deel 1: Gehouden dieren

Visie onderwerp: Helpen van eigenaren met informatie over het correct houden van huisdieren				
Nr.	Actie	Status	Toelichting	Vervolgacties
1.	Voorlichtingscampagne We informeren inwoners over; - het weloverwogen aanschaffen van gezelschapsdieren; - de mogelijkheden om een dier op te halen in het dierenasiel; - verantwoord bezit van gezelschapsdieren.	✓	De huidige voorlichtingsinitiatieven in Arnhem zijn in kaart gebracht. We hebben een cross mediale campagne opgezet waarbij we inzetten op het weloverwogen aanschaffen van een huisdier en de mogelijkheid een dier op te halen in het asiel of opvang.	Er kan in de komende jaren gekeken worden of een dergelijke campagne weer nodig is.
Visie onderwerp: Helpen van ouderen, zorgbehoevenden en minima die niet (meer) goed kunnen zorgen voor hun huisdieren				
Nr.	Actie	Status	Toelichting	Vervolgacties
2.	Dierenartskosten We gaan in gesprek met niet-deelnemende dierenartsen om hen te stimuleren deel te nemen aan de Dierenartskostenregeling Gelrepas.	≈	Het College heeft in maart 2025 de kostenverdeling van de regeling veranderd om de regeling weer toekomstbestendig te maken. Hiermee konden we opnieuw starten met werven van dierenartspraktijken om deel te nemen aan de regeling. Er is na de aanpassing een partij met verschillende praktijklocaties mee gaan doen. Deze is echter per 1 januari 2026 weer gestopt.	We blijven ons richten op het vergroten van het bereik van de dierenartskostenregeling. Daarbij richten we ons op het werven van dierenartsen om aan de regeling deel te nemen. We brengen opnieuw in kaart waarom dierenartsen wel of niet mee willen doen met de regeling.
3.	Dierenbuddy in Arnhem We richten in samenwerking met de Dierenbescherming Dierenbuddy in Arnhem op.	✓	Er is in 2024 een subsidie aan de Dierenbescherming een toegekend om Dierenbuddy ook in Arnhem op te zetten.	Er is behoefte uitgesproken vanuit de Dierenbescherming om de bekendheid van deze actie te vergroten om zo meer hulpbehoevenden te trekken. Wij kunnen inzetten op het vergroten van de bekendheid van dit project onder ketenpartners en intern (denk aan sociale wijkteams). Met de Dierenbescherming onderzoeken we waar hun (financiële) ondersteuningsbehoefte zit.
4.	Samenhouden van dier en baasje in zorginstellingen.	✓	We vroegen de mogelijkheden tot het meenemen van een huisdier naar een zorginstelling uit. In bijna alle	Huisdieren zijn niet altijd welkom bij sommige andere maatschappelijke opvangvoorzieningen of andere

	We onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor het samenhouden van dier en baasje, bijvoorbeeld als Arnhemmers naar een zorginstelling gaan.		grote Arnhemse zorginstellingen wordt huisdiervriendelijk beleid gevoerd. Dit betekent dat dieren welkom zijn mits de eigenaar zelf voor het dier kan zorgen en het dier geen overlast veroorzaakt.	vormen van nood- en crisisopvang. Daarom verkennen we de mogelijkheden voor het samenhouden van huisdier en baas bij deze andere doelgroepen.
Visie onderwerp: Bevorderen van dierenwelzijn van op gemeentelijke grond gehouden dieren				
Nr.	Actie	Status	Toelichting	Vervolgacties
5.	Dierenwelzijn op evenementen In samenwerking met dierenwelzijnsorganisaties en evenementenorganisatoren stellen we richtlijnen voor dierenwelzijn bij evenementen met dieren op. De intrinsieke waarde van dieren is hierin een belangrijk uitgangspunt. Bij een vergunningsaanvraag voor een evenement met dieren informeren we de aanvrager over de aandachtspunten voor dierenwelzijn.	✓	In 2024 deden we onderzoek naar de gemeentelijke bevoegdheden omtrent het afdwingen van en/of handhaven op dierenwelzijn op evenementen. Deze zijn zeer beperkt. Daarnaast hebben we gekozen voor een aanpak waarbij we de organisator zoveel mogelijk zelf laten nadenken. We wijken in de uitvoering daarmee af van de in de Uitvoeringsagenda beschreven actie. Evenementen met dieren zijn in Arnhem meldingsplichtig. We vroegen de evenementenorganisator altijd al om een plan aan te leveren waar zij aantonen hoe ze de Vijf Vrijheden van Brambell waarborgen. Daarnaast wijzen we hen nu ook op de landelijke verplichting het evenement aan te melden bij de NVWA. Zo is de bevoegde handhaver meteen op de hoogte van het evenement.	-
6.	Huurcontracten paardenweides We onderzoeken welke aanvullende voorwaarden voor dierenwelzijn we bij verhuur van weides op grond van de gemeente kunnen opnemen in huurcontracten of bij contractverlengingen.	~	Momenteel wordt een integraal voorstel om randvoorwaarden voor dierenwelzijn en duurzame stadslandbouw op te nemen in nieuwe overeenkomsten, maar ook bij het selecteren van nieuwe gebruikers van gemeentelijke grond, ambtelijk voorbereid. In samenwerking met de Dierenbescherming, Dierencoalitie en Natuurcentrum Arnhem hebben we de voorwaarden voor dierenwelzijn opgesteld. Wij nemen hier binnenkort een besluit over.	-

7.	Damherten We onderzoeken en nemen maatregelen om de kudde damherten op een zo diervriendelijk mogelijke manier te houden en onnodig lijden en stress te beperken.	✓	De kudde in park Sonsbeek was te groot geworden voor het hertenkamp. Om te voorkomen dat er herten gedood moesten worden, zijn de mannetjes gesteriliseerd en is een deel van de kudde ondergebracht in Mill.	-
8.	Konikspaarden en Galloways We onderzoeken en nemen maatregelen om de kuddes Konikspaarden en Gallowayrunderen op een zo diervriendelijk mogelijke manier te houden en onnodig lijden en stress te beperken.	✓	In samenwerking met de kuddebeheerder zijn er maatregelen genomen om de kuddes Konikspaarden en Gallowayrunderen op een zo diervriendelijk mogelijke manier te houden en onnodig lijden en stress te beperken. Eén van deze maatregelen is het opzetten van een pilot (tot 2028) van dynamische begrazing met onze kuddes. Bij dynamische begrazing verblijven gehouden dieren voor een beperkte tijd op bepaalde locaties met de juiste vegetatie om de biodiversiteit in stand te houden of te verbeteren. Hiermee zetten we de dieren in op hun natuurlijke kwaliteiten en stimuleren we natuurlijk (soort specifiek) gedrag en leefwijze. In april 2025 is een startsessie georganiseerd om dynamische begrazing met stakeholders in Arnhem vorm te geven.	De pilot dynamische begrazing is in 2025 opgestart. De gemeente werkt samen met 3 lokale partijen. In de komende drie jaar wordt er verder invulling gegeven aan de pilot.

Visie onderwerp: Op diervriendelijke wijze voorkomen of bestrijden van schade, overlast en gevaar door en voor gehouden dieren

Nr.	Actie	Status	Toelichting	Vervolgacties
9.	Hondenlosloopplaatsen We onderzoeken wat de behoeftes van honden, hondeneigenaren en omwonenden in Arnhem zijn rondom hondenlosloopplaatsen. Op basis hiervan maken we een plan van aanpak voor uitbreiding of aanpassing van onze hondenlosloopplaatsen.	≈	Vanuit een aantal wijken krijgen wij signalen dat er behoefte is aan hondenlosloopfaciliteiten. In Malburgen hebben wij nieuwe locaties aangenomen, maar voor veel andere verzoeken hebben wij geen goed beleidskader om deze af te wegen.	We ontwikkelen een visie op hondenlosloopbeleid.

Visie onderwerp: Zoveel mogelijk voorkomen, beperken en bestraffen van door mensen toegebracht leed aan gehouden dieren				
Nr.	Actie	Status	Toelichting	Vervolgacties
10.	Dierenmishandeling We maken een plan van aanpak om de samenwerking met partners bij calamiteiten en het signaleren van dierenmishandeling en verwaarlozing te versterken en het welzijn van de betrokken dieren te borgen. Deze partners zijn gemeentelijke boa's, hulpverleners, dierenartsen, de dierenambulance, de (dieren)politie, stichting Blijf van mijn Dier, de omgevingsdienst en de brandweer. Een onderdeel van dit plan van aanpak is dat we hulpverleners trainen om signalen van dierenmishandeling te herkennen.	✓	Veiligheidsregio Gelderland Midden is aangesloten bij het Dieren in Rampen project. Hierin werken dierenhulporganisaties en hulpverleners samen aan een integrale aanpak om tijdens grote incidenten dierenwelzijn. We hebben een netwerk- en signalenkaart ontwikkeld om hulpverleners te ondersteunen bij het herkennen van en handelen bij dierenmishandeling en/of ernstige verwaarlozing.	We blijven ons actief inzetten om de opgestelde netwerk- en signalenkaart verder te gebruiken en onder de betrokken partijen te verspreiden.

Deel 2: Vrij levende dieren

Visie onderwerp: Behouden en bevorderen van een gezonde leefomgeving, waarbij dieren zoveel mogelijk de ruimte krijgen om hun natuurlijke gedrag te vertonen en hun rol in het ecosysteem te spelen				
Actiepunt uit de Uitvoeringsagenda: Preventieve maatregelen voor afschot				
Nr.	Actie	Status	Toelichting	Vervolgacties
11.	Preventieve maatregelen voor afschot We onderzoeken welke aanvullende en preventieve maatregelen gemeente Arnhem kan nemen om afschot van grote hoefdieren zoveel mogelijk te beperken.	≈	Dit actiepunt wordt samen met <i>Actiepunt 12: Aanrijdingen</i> vermijden opgepakt. Door knelpunten, zoals verkeer, barrières en verstoring door recreatie en landbouw, op te lossen, werken we aan het minimaliseren van afschot en	We gaan door met het onderzoek. Dat betekent: het verder uitwerken van de knelpunten naar concrete acties om de problemen op te lossen. Dat doen we in een langetermijnplanning. De basis voor deze planning wordt opgebouwd uit projecten uit: 1. De lopende planning bosbeheer 2. Aanvullende gebiedsprojecten die al worden uitgevoerd door de boswachters, 3. De overige acties die voortkomen uit dit programma die aanvullend gepland moeten worden

			het verminderen van aanrijdingen. In 2025 hebben we onderzocht welke maatregelen we kunnen nemen om de knelpunten op te lossen.	
12.	Aanrijdingen verminderen We maken een kansenkaart en knelpuntanalyse voor ecologische verbindingen rondom gemeentelijke wegen in Arnhem Zuid en het Buitengebied Arnhem Noord.	≈	Zie hierboven.	
13.	Jacht, beheer en schadebestrijding beperken In de gebieden die niet in ons bezit zijn, gaan we bestuurlijk in gesprek met de provincie Gelderland en landeigenaren om jacht, beheer en schadebestrijding zoveel mogelijk te beperken.	✓	Er is in kaart gebracht met welke partijen in 2025 op bestuurlijk niveau wordt gepraat om jacht, beheer en schadebestrijding zoveel mogelijk te beperken. Er zijn gesprekken geweest met Gelders Landschap en Kastelen (GLK) over dit thema.	We houden contact met partijen zoals GLK en Staatsbosbeheer voor de uitwisseling van kennis op de gebieden natuurinclusieve landbouw en natuurvolgend beheer (waaronder faunabeheer).
14.	De Zuidelijke Uiterwaarden We richten de zuidelijke uiterwaarden in zodat er voldoende broed- of rustplaatsen zijn voor grazers en inheemse vrij levende dieren. Hierbinnen creëren we een passende oplossing voor recreanten en het uitlaten van (aangelijnde) honden. Een onderdeel van deze ambitie is dat we voor de aankomende hoogwaterperiode (november 2024) een zoneringsplan bij hoogwatercalamiteiten hebben uitgewerkt. Dit zoneringsplan zorgt ervoor dat zoogdieren in de	✓	Wij hebben de Visie Zuidelijke Uiterwaarden eind 2025 vastgesteld.	

	uiterwaarden tijdens de hoogwaterperiode rustgebieden hebben om naartoe te vluchten, waar tijdelijk geen mensen en honden toegestaan zijn.			
Visie onderwerp: Op zo diervriendelijk mogelijke wijze voorkomen of bestrijden van schade, overlast en gevaar door en voor vrij levende dieren				
Nr.	Actie	Status	Toelichting	Vervolgacties
15.	Ganzen - De nestbehandeling die al plaats vindt, breiden we uit op locaties waar groepen ganzen gaan broeden; - We onderzoeken of nestbehandeling afdoende blijkt om broedsucces te beperken.	✓	We houden de populatie-ontwikkeling van verschillende soorten ganzen in de gaten. Aan de hand van hoe deze populaties zich ontwikkelen passen we het beheer aan. In samenwerking met het waterschap passen we nestbehandeling toe bij Grauwe-, Boerenganzen en de Canadese gans. Populatiebeheer van Nijlgans is gewenst, maar blijkt na overleg met de uitvoerder van de nestbehandeling niet mogelijk door middel van nestbehandeling.	We blijven de ganzenpopulaties in Arnhem monitoren.
16.	Duiven in Elderveld Wanneer de duiventil in Elderveld wordt verwijderd, zorgen we voor een alternatieve, diervriendelijke oplossing voor de duivenoverlast.	✓	In de wijk Elderveld heeft jarenlang een door buurtbewoners beheerde duiventil gestaan. De til droeg zorg voor diervriendelijk populatiebeheersing van de duiven en daardoor een vermindering van de overlast. De huur van de duiventil is per 1 januari 2025 opgezegd door Volkshuisvesting. Zij willen	We kijken wat er nodig is samen met ondernemers, omwonenden en verhuurders

			verduurzamen en zien geen ruimte meer voor een duiventil op het dak. Er is geen nieuwe locatie voor een duiventil gevonden. We krijgen signalen dat de overlast weer toeneemt.	
17.	Ratten We geven uitvoering aan een preventieve gebiedsaanpak van rattenoverlast.	≈	In Arnhem werken we volgens een Integrated Pest Management (IPM) strategie. We hebben onderzoek gedaan naar hoe we rattenbeheersing het best kunnen borgen binnen onze organisatie én met externe partijen. In twee buurten zijn we gestart met projecten om lokaal de overlast aan te pakken. Voor de overlast bij het Statenkwartier hebben wij een PIM projectmanager ingezet. Bewoners met rattenoverlast kunnen contact opnemen met Rentokil. Zij geven vervolgens advies over het voorkomen van ratten in en rondom huis en implementeren een vangstrategie. Voor de openbare ruimte worden gebiedsplannen geschreven. Daarin worden preventieve acties omschreven en een vangplan opgesteld.	In 2026 werken we verder aan het bestendigen van onze IPM-aanpak. We werken aan beleid om rattenbeheersing binnen de organisaties en naar externe partners beter te kunnen borgen. We hebben hiervoor hulp van het Kennis en Adviescentrum Dierplagen (KAD) ingeschakeld.

Visie onderwerp: Voorkomen, beperken en bestraffen van door mensen toegebracht leed aan vrij levende dieren

Nr.	Actie	Status	Toelichting	Vervolgacties
18.	Sportvissen We onderzoeken hoe we het welzijn van vissen in gemeentewateren tijdens het sportvissen kunnen verbeteren. In dit onderzoek verkennen we twee scenario's. We onderzoeken of het juridisch mogelijk is de verhuur van visrecht te beëindigen. Daarnaast verkennen we of de gemeente Arnhem in samenwerking met de betrokken verenigingen en andere belanghebbenden afspraken kan maken over het welzijn van vissen.	~	Het college heeft besloten om geen nieuwe viswateren/overeenkomsten uit te geven. Er zijn gesprekken opgestart met visverenigingen en hengelsportverenigingen hoe we vissenwelzijn kunnen waarborgen. Daarnaast is er een project opgestart om natuurvriendelijke oevers in Arnhem te realiseren. De raad is geïnformeerd over de onderzoeksresultaten en de gekozen maatregelen om het vissenwelzijn te verbeteren.	De bestaande visrechtovereenkomsten hebben een actualisatie nodig, hierbij worden geen aanpassingen aan de afspraken gemaakt. Samen met de hengelsportverenigingen verkennen we hoe we afspraken kunnen maken om het welzijn van vissen te verbeteren tijdens het sportvissen. Denk aan afspraken over het hanteren van de vis, de visuitrusting, monitoring van de vis en voorlichting. Er wordt verder ingezet op het verbeteren van het leefgebied van vissen door de aanleg van natuurvriendelijke oevers.
19.	Gebouw bewonende soorten We brengen de gebouw bewonende soorten (vleermuizen, vogels en steenmarter) in de Arnhem Oost wijken in kaart. Op basis van deze informatie maken we een handelingskader voor de Arnhem Oost wijken (conform Omgevingswet). Bij de verduurzamingsopgave van Arnhem willen we onnodig lijden en doden voorkomen en een duurzame instandhouding van de soorten garanderen.	~	In 2024 zijn vijf wijken van Arnhem geïnventariseerd op aanwezigheid van huismus, gierzwaluw en vier soorten vleermuizen. Binnenkort wordt opdracht gegeven om de komende twee jaar de rest van de bebouwde kom van de gemeente te inventariseren. Dit is vooruitlopend op het opstellen van het soortmanagementplan (SMP).	We blijven werken aan het SMP en verwachten dit in 2027 af te ronden. In de tussentijd zetten we ons actief in om kwetsbare soorten te ondersteunen door het creëren van geschikte verblijfplaatsen.
20.	Diervriendelijke inkoop We gaan onderzoeken welke aanvullende eisen voor dierenwelzijn de gemeente Arnhem kan stellen aan	✓	Het afgelopen jaar is er een nieuw inkoopbeleid voorbereid, waarin dierenwelzijn is opgenomen.	We werken het speerpunt Dierenwelzijn in het inkoopbeleid verder uit in concrete richtlijnen zodat de organisatie betere handvaten krijgt voor dit thema.

	inkoop voor onze eigen organisatie. Hierbinnen verkennen we in gesprek met onze cateraar Appèl welke criteria voor dierenwelzijn we in de huidige catering kunnen stellen.		De huidige cateraar heeft een plan van aanpak opgesteld om in kleine stapjes naar een groter aandeel plantaardige producten te komen in de bedrijfskantine. Dit doen we binnen de mogelijkheden van de huidige dienstverlenings-overeenkomst.	Uiterlijk januari 2028 besteden we de catering en de bedrijfskantine opnieuw aan. In deze aanbesteding wordt het nieuwe inkoopbeleid toegepast.
--	--	--	--	--